

YABANCI DİL ÖĞRETMEN ADAYLARININ BİLGİ VE BİLGİSAYAR OKURYAZARLIK ÖZ-YETERLİKLERİ

FOREIGN LANGUAGE TEACHER CANDIDATES' INFORMATION AND COMPUTER LITERACY PERCEIVED SELF EFFICACY

Ece KORKUT*, Buket AKKOYUNLU**

ÖZET: Bu çalışmanın amacı yabancı dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterliklerini belirlemektir. Çalışma kapsamında, bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasındaki ilişki ile öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterliklerinin sınıf ve cinsiyetlerine göre değişip değişmediğine bakılmıştır. Çalışmada, bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlik ölçeği olmak üzere iki ölçek kullanılmıştır. Sonuçlar, öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterliklerinin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık öz-yeterliklerinin sınıf ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde, adayların bilgi okuryazarlık öz-yeterlik puanları arasında sınıflarına ve cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlik puanları arasında sınıflarına göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, cinsiyetlerine göre ise erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar sözcükler: bilgi okuryazarlığı, bilgisayar okuryazarlığı, öğretmen eğitimi, bilgisayar öz-yeterliği, bilgi okuryazarlık öz-yeterliği

ABSTRACT: This study is aimed to determine foreign languages teacher candidates' self-efficacy for information literacy and computer literacy. Besides, relation between self-efficacy for information and computer literacy was also investigated. Two instruments were used for the study: information literacy and computer self efficacy scales. The results showed that information literacy and computer literacy self efficacy of the teacher candidates were quite high and there was a positive relationship between their information and computer literacy self efficacy. It was also found out that their information literacy self efficacy did not differ significantly by their gender and grades. However, their computer literacy self efficacy did not differ significantly by their grades, it did differ significantly by their gender.

Keywords: information literacy, computer literacy, teacher education, computer self-efficacy, information literacy self-efficacy

1. GİRİŞ

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyıl birçok değişikliğe tanık olmuştur. Bu değişikliklerin en önemli nedenlerinden biri teknoloji alanında birbirini izleyen hızlı gelişmelerdir. Bu gelişmeler bireyler arasındaki iletişim ve ilişkiyi değiştirirken, toplumdaki her kurum gibi eğitim kurumları da bundan etkilenmiştir. En belirgin özelliği sürekli değişim olan bilgi toplumuna geçiş bugünün toplumlarının yeniden yapılanması gereğini doğurmuş, çünkü toplumların gereksinimleri değişmiştir. Süregelen bu değişimlerden etkilenmeyen meslek ya da birey neredeyse yoktur. Yeni gelişmelere ayak uydurmak tüm bireyler için neredeyse zorunlu hale gelmiştir. Candy'ye (2002) göre değişikliklere ayak uyduramayanlar geride kalacak, iş bulmaları ve diğerleriyle rekabet edebilmeleri giderek güçleşecektir. Çağımızda yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireylere gereksinim duyulmaktadır. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin eğitim ve öğrenme sürecini hayatlarının belli bir bölümüne sıkıştırmanın aksine evde, işte, kafede vb. ve bütün yaşam boyu sürecek bir süreç haline dönüştürmektir. Yaşam boyu öğrenme, aynı zamanda temel becerilerin güncellenmesi yoluyla kişilere ikinci bir fırsat yaratabilmek ve daha ileri düzeylerde öğrenim olanakları sunmak anlamına da gelmektedir. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin sürekli şekilde yeni bilgi, beceri ve yeterlikler edinmelerine, mevcut bilgi, beceri ve yeterliklerini güncelleştirmelerine olanak sağlamak üzere yaşamları boyunca kendilerine sunulan öğrenim ve mesleki eğitim olanakları olarak tanımlanabilir. Bu süreç yaş, zaman ve mekândan bağımsız öğrenmeyi yani sınırsız öğrenmeyi beraberinde getirmiştir. Tüm bu değişimler eğitim sisteminde değişikliği zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluk ilköğretim

* Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, e-posta: ekorkut@hacettepe.edu.tr

** Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, e-posta: buket@hacettepe.edu.tr

programlarında değişiklik yapma gereksinimini ortaya koymuş ve Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yeni öğretim programları hazırlanmıştır (MEB, 2004). Yeni İlköğretim Programları'nda yer alan tüm dersler için sekiz ortak beceri belirlenmiştir. Bunlar: *Eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, iletişim, araştırma – sorgulama, bilgi teknolojilerini kullanma, girişimcilik ve Türkçeyi doğru ve etkin olarak kullanma* becerileridir.

Bilgi çağının kaçınılmaz sonucu olarak yaşananlar, öğrenenin özelliklerini de değiştirmiştir. Öğrenmeyi öğrenmek, bilgi çağında başarının ve yaşam boyu öğrenmenin anahtarı olarak görülmektedir. Kendi kendine öğrenme (bağımsız öğrenme) ve bilgi okuryazarlığı yaşam boyu öğrenmenin temel taşlarıdır. Bilgi okuryazarları, yani bağımsız öğrenme ve yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip bireyler, mesleki kariyerlerinin ve kişisel yaşamlarının getireceği hemen her türlü değişime ve mücadeleye hazırlıklı bireylerdir. Bilgi toplumunun bireylerinde, bir başka deyişle bilgi toplumunun gereksinim duyduğu insan gücünde bulunması gereken becerilerin arasında (bilginin bulunması, değerlendirilmesi, kullanılması, üretilmesi ve iletilmesi gibi) bilgi ile ilgili becerilerin de bulunması gerektiği görülmektedir. Bilgi becerileri "bilgi okuryazarlığı" kavramı içinde ele alınabilecek bir konudur.

1.1. Bilgi ve Bilgisayar Okuryazarlığı Nedir?

Bilgi okuryazarlığı kısaca, bilgiye ulaşma ve bilgiyi kullanma becerisi (AASL/AECT, 1998) olarak tanımlanmaktadır. Bilgi okuryazarı olmak, bilgiye gereksinim duyulduğunda bunu hissetmek ve gereksinim duyulan bilgiye ulaşmak, değerlendirmek ve etkili olarak kullanabilmektir. Bilgi okuryazarı bireyler, öğrenmeyi öğrenme becerisine de sahiptirler. Çünkü onlar “bilgiye nasıl ulaşacaklarını”, “bilgiyi nasıl düzenleyeceklerini” ve “başkalarının kendilerinden öğrenmesi için bilgiyi nasıl kullanacaklarını” bilirler (AASL/AECT, 1998). Başka bir deyişle, bilgi okuryazarı bireyler, bilgi gereksinimi olduğunda hızla değişen ve çeşitli formlarda karşımıza çıkan bilgiye çeşitli kaynaklardan ulaşabilen, bilgiyi kullanabilen ve bilgiyi paylaşabilen bireylerdir. Öğrencileri yaşama hazırlamada, öğrenmenin okullarla sınırlı olmadığını ve yaşam boyu devam ettiğini göz önüne alarak, onlara öğrenmeyi öğretme becerisinin kazandırılması zorunlu hale gelmiştir. Bu nedenle, bireylere söz konusu becerileri kazandırabilmek için öğrenme ortamları yaratılması ve onlara bu becerileri kazandıracak öğretmenlerin de bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olmaları gerekir. Eğitimin işlevlerinden biri de toplumun gereksinim duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmektir. Özellikle ilk ve ortaöğretim kurumları bu açıdan büyük önem taşımaktadır. Yeni gereksinimlere uygun insan gücü yetiştirme konusunda sorumluluk bilincine sahip olan eğitim kurumları birçok ülkede yeniden yapılanma çalışmaları başlatmıştır (TÜSİAD, 1998). Okulların yeniden yapılanması öğretmenlerin rollerini değiştirirken, öğrenciler de kaynaklardan elde ettikleri bilgiyle etkileşim sonucunda aktif öğrenenler haline gelmeye başlamıştır. Çağın ve toplumların gereksinim duyduğu bilgi okuryazarı bireyleri yetiştirmek kuşkusuz eğitim kurumlarının sorumluluğundadır (Carr, 1998; ALA, 2000). Eğitim kurumlarında bilgi okuryazarlığı programının yer alması ve uygulanabilmesi için, öncelikle öğretmenlerin bu becerilere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenlere bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması için çalışmalar yürütülmektedir (Breivik, Hannock ve Senn 1998; Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003).

Günümüzde hızla gelişen teknoloji de öğretim programlarında değişikliklerin yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Etkin kullanılan öğretim teknolojilerinin öğrenme - öğretme sürecinin etkililiğini artırdığı bilinmektedir. Bu nedenle son yıllarda birçok ülkenin eğitim alanındaki gelişme hedefleri, bilgisayar teknolojilerinin öğretim programlarıyla bütünleşmesini de kapsamaktadır. Bu amaçla öğrenciler için çok kanallı, teknolojiyi kullanabilen ve işbirliğine dayalı bir öğrenme sürecinde, öğrencilere çeşitli kaynaklardan bilgiye ulaşabilecekleri, bilgiyi problem çözmeye, karar verme ve planlama amacıyla kullanabilecekleri, bilgiyi günlük yaşama aktarabilecekleri, teknolojiyi bilgiye erişim aracı olarak kullanabilecekleri öğrenme ortamları hazırlanmalıdır (ISTE, 2000). Daha önce de söz edildiği gibi, MEB bu konuda program değişikliklerinin yanı sıra, öğrenme ortamlarının da yeniden yapılandırmaktadır. Bu tür öğretim ortamlarının hazırlanabilmesi için de bilgiye ulaştırılacak; bilginin kullanılmasını, üretilmesini ve iletilmesini sağlayacak her türlü aracı kullanma zorunluluğu vardır. Günümüzde, öğrencilerine etkileşimli ve katılımcı ortamlar sağlayabilmek için öğrenme -

öğretme sürecinde, öğretmenlerin de teknolojiden yararlanmaları kaçınılmaz hale gelmiştir. Yeni İlköğretim Programları'nda yer alan tüm dersler için sekiz ortak beceriden biri de *bilgi teknolojilerini kullanma*, becerisidir ve bilginin araştırılması, bulunması, işlenmesi, sunulması ve değerlendirilmesinde teknolojiyi kullanabilme becerilerini kapsamaktadır. “Bilgi ve İletişim Teknolojileri”ni, amacı doğrultusunda, etkin ve verimli bir şekilde kullanma ön plana çıkmaktadır. Ayrıca, kazanımlar ve etkinliklerde Bilgi Teknolojileri'nin dersler içinde kullanılmasına büyük önem verilmiştir. Yeni öğretim programları incelendiğinde etkinliklerle zenginleştirilerek öğretmen merkezli olmaktan çıkarılıp, öğrenci merkezli hale getirildiği de görülmektedir. Günümüzde, artık, farklı öğretim ortamlarında farklı materyallerin tasarlanması ve farklı amaçlar için kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Öğretmenlerin yeni rolü, bilgi okuryazarlığı becerileri ile birlikte teknoloji kullanmak, başka bir deyişle, bilgisayar okuryazarlığı becerilerini de kazanmaktır. Bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve bilgiyi paylaşmanın temelinde teknolojiyi bir araç olarak kullanmak yatmaktadır. Bu nedenle de bilgisayar okuryazarlığı bilgi okuryazarlığının ön koşullarından biridir. Günümüzde çoğu alan, bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmayı gerektirmektedir (Akkoyunlu ve Kurbanoglu, 2003). Bu yeteneğe sahip öğretmenler öğrencilerinin bilgiyi yapılandırma ve kullanma yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olur. Çünkü bilgi okuryazarlığı etkili olarak öğretim süreçlerinde kazandırılır. Teknolojinin egemen olduğu günümüz dünyasında öğretmenlerin bilgisayar okuryazarı olmadan yetiştirilmeleri düşünülemez. Bugün birçok insan, bilgisayar aracılığıyla kolay öğrenme, iletişim kurma ve rahat yaşama olanaklarına sahiptir. Bu olanaklardan yararlanmak için bilgisayar okuryazarı olmak gerektiği açıktır. Bilgisayar okuryazarlığı, günlük yaşamda bilgisayarı kullanma bilgi ve becerisi olarak tanımlanmaktadır. Bilgisayarı kullanma becerisi her bireyin sahip olması gereken temel becerilerden biri olmuştur. Bilgi okuryazarlığı, bilgisayar teknolojilerinin kullanımını zorunlu kılmaktadır. Sonuç olarak, bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı bilgi toplumlarının başarısı için anahtar beceriler arasında yer almaktadır.

Eğitim kurumlarının öğrencilerine bilgi okuryazarlığı becerileri kazandırabilmeleri için, daha önce de sözü edildiği gibi öncelikle öğretmenlerin bu becerilere sahip olmaları ve kendilerini bu alanda yeterli hissetmeleri gerekmektedir. Bu konuda bilgiye ve deneyime sahip olmak bilgi okuryazarlığı öz-yeterliğini de olumlu yönde etkileyecektir.

1.2. Öz-Yeterlik Nedir?

Öz-yeterlik, “bireyin olası durumlar ile başa çıkabilmek için gerekli olan eylemleri ne kadar iyi yapabildiklerine ilişkin yargılar” (Bandura, 1997) ya da bireyin bir işi gerçekleştirebilme, başarabilme yeteneği konusundaki yargıları (Zimerman, 1995) olarak tanımlanmaktadır. Öz-yeterlik insanların düşüncelerinden ve duygularından etkilenmekte ve değişmektedir. Öz-yeterlik, hedefleri izlemede gösterilen çabaları, engellerle karşılaştığında sebat ve gayreti artırırken, kişi hayatı engelleyen olayları denetleme konusunda alıştırmayı yapmak için geçici engellerden kaçınır (Koul ve Ruba, 1999). Öz-yeterliği yüksek olan bireylerin, bir işi başarmak için büyük çaba gösterdikleri, olumsuzluklarla karşılaştıklarında kolayca geri dönmedikleri, ısrarlı ve sabırlı oldukları, bu nedenle de öz-yeterlik algısının eğitimde üzerinde durulması gereken önemli özelliklerden biri olduğu yapılan birçok çalışmada vurgulanmıştır (Aşkar ve Umay, 2001). Bandura tarafından ortaya atılan öz-yeterlik kavramının birçok alanda kullanıldığı görülmektedir (Aşkar ve Umay, 2001; Karsten ve Roth, 1998). “Bilgi okuryazarlık öz-yeterliği”, bilgiyi kullanma konusunda bireyin kendine olan inancı olarak tanımlanabilirken, “bilgisayar okuryazarlık öz-yeterliği” ise, “bireyin bilgisayarı günlük yaşamda ve ihtiyaç duyduğunda kullanma konusunda kendine ilişkin inancı” olarak tanımlanabilir. Sonuç olarak, 21. yüzyıl toplumlarında insan profilini değiştirmek amacıyla ortaya çıkan bu gereksinimler ve 21. yüzyıl bireylerinde bulunması gereken özellikler farklı kaynaklarda farklı biçimlerde tanımlanmıştır (ISTE, 2000, TÜSIAD, 1998). Bireylerin bilgi okuryazarlığı becerilerinin yanı sıra, anadili etkili kullanma ve yabancı dil temel becerilerine de sahip olmaları gerekmektedir. Günümüzde bireylere yabancı dil becerilerinin kazandırılması da oldukça önemlidir.

1.3. Yabancı Dil Öğretimi

Yabancı dil öğrenme / öğretme yöntem ve yaklaşımları sosyal bilimler, eğitim bilimleri, genel dilbilim, uygulamalı dilbilim gibi alanlarda gerçekleşen değişimlere koşut olarak köklü biçimde

değişmiştir. Ana dil-yabancı dil arasında karşılaştırmaya dayalı çeviri-dilbilgisi temelli ve öğretmene ders kitabına bağımlı bir öğrenme modeli yüzyıllar sonra, 20. yüzyıl başında farklılaşmış ve yüzyılın ikinci yarısında birbiri ardına yeni yöntemler uygulanmaya başlanmıştır. Geleneksel yöntem, yerini önce doğrudan yönetime (ana dile başvurmaksızın, yabancı dille gerçekleştirilen öğretim), ardından teknolojik gelişmelere bağlı olarak duysal-işitsel yönetime (kaset, bant, dil laboratuvarları), görsel-işitsel yönetime (ses bandı ve hareketsiz film) ve son olarak iletişimsel yönetime (ses ve hareketli film, çeşitli görsel-işitsel araçlar) bırakmıştır. Öğretmen ve ders kitabı odaklı yöntemlerin ardından gelen *iletişimsel yaklaşımın* temel özellikleri öğretimin *öğrenci odaklı* olması (öğrenenin gereksinimlerine göre biçimlenmesi), öğrenenin öğretim sürecinde etkin bir rol üstlenmesi, öğretme-öğrenme sürecine *katılması*, kendi adına *söz alması*, özgün malzemelerle gerçek dil kullanımlarını *içselleştirmesi* ve *gerçek iletişim durumlarında* rol alması şeklinde özetlenebilir (Robert, 2002; Cuq ve Gruca, 2003; Korkut, 2004). Bu katılımcı yaklaşımda, doğal olarak tek bilgi aracı öğretmen ve öğretim kitabı olamaz ve kendi adına söz alan öğrenci öğretim programlarında belli bir esnekliğe neden olur. Homojen bir sınıfın gerçek dışı olduğu kabul edilirse, her sınıfı oluşturan farklı öğrenci grupları, kendi gereksinimlerini dile getirir ve öğretmen kendini ve öğretim malzemesini her gruba uyarlamaya çalışır. Bu arada, öğretim sürecinin öncelikle bireysel özelliklere ve farklılıklara uyum sağlaması gerektiği düşüncesinden hareketle, öğretmenle birlikte öğrenen de yeni öğrenme davranışları geliştirmek durumunda kalır. Kalıcı bir öğrenme, öğrenenin etkin bir rol üstlenmesiyle sağlanacağından, bireysel çaba ve çalışmalar grup çalışmaları ile desteklenir. Grup çalışmaları *bilginin paylaşılması* temeline dayanır ve öğrenenler arasında paylaşılan bilginin, öğretmenden öğrenciye doğru, tek yönlü olarak aktarılan bilgiden daha etkili ve kalıcı olduğu kabul edilir.

İletişimsel yaklaşımda yabancı dil “*öğreten*”inin özellikleri Avrupa Konseyi (1993, 4) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır : “sınıf etkinliklerini yönetir, öğrenim sürecine yardım eder ve katılır, bilgi ile öğrenen arasında arabuluculuk ve destek görevi üstlenir, bilgi kaynaklarından biridir, uzman, dikkatli bir dinleyici, gözlemci, yönlendirici, araştırmacı ve sabırlıdır”. Avrupa Konseyi’ne göre (1993, 5) yabancı dil “*öğrenen*”den beklenen özellikler ise şunlardır: “Sınıf içi ve dışında ortaya çıkan tüm iletişim fırsatlarını değerlendirir, öğrenme etkinliklerine kişisel olarak ve etkin bir biçimde katılır, öğretim araç ve yaklaşımları konusunda önerilerde bulunur, bilgilerini, deneyimlerini, duygu ve tepkilerini paylaşır, başkalarının kişiliğine saygılıdır, belirsizlikleri tanımlar ve risk alır, iletişim kurmayı deneyerek öğrenir, öğreten ve diğer öğrenenler tarafından düzeltilmeyi kabul eder, kendisini yönlendirebilecek bilgileri araştırır, ulaşabildiği tüm kaynakları (başvuru kitapları, kütüphane, yazışma, bilgisayar) kullanır, dildeki düzenlilikleri saptar, yeni bilgileri belleğinde tutmaya çalışır, sorunları ve güçlükleri başkalarıyla birlikte inceler, çözümleri bir araya getirir, elde ettiği sonuçları ve öğrenme sürecinde kaydettiği ilerlemeyi değerlendirir.”

İletişimin farklı görünüm ve biçimler kazandığı çağımızda, her alanda bilgi edinmenin de kaynak ve araç açısından çeşitlenmesi doğaldır. Örneğin, yabancı dil öğretiminde yararlanılan dil laboratuvarlarının, bir süre sonra öğrenenleri hücrelerle birbirinden ayırdığı ve gerçek iletişimi engellediği anlaşılmıştır. Yabancı dil öğrenme, ancak *etkin olarak uygulama* ile gerçekleşen bir süreçtir. Günümüzde, yabancı dilde sözlü iletişim becerisi en etkin olarak yüz yüze iletişimle sağlanabilmektedir. Buna en yakın yöntem ise teknolojik araçlarla sağlanan *sanal iletişim*dir. Diğer taraftan, uzun bir süreç olan yabancı dil öğrenmenin yalnızca sınıf ortamında ve ders süresinde gerçekleşmesi olanaklı değildir. Sınıf ortamındaki öğrenme sürecinin sınıf dışında, değişik yollarla desteklenmesi ve pekiştirilmesi bir zorunluluktur. Sınıfta edinilen bilgilerin sınıf dışında uygulanması, kullanılması, geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi gerekmektedir. Teknolojik olanaklar, öğrenenin edindiği bilgileri kullanması, sınaması, doğrulaması ve bunlara yenilerini eklemesi için çeşitli araçlar sunmaktadır. Sınıf ortamındaki grup çalışmaları da bu şekilde, *yazılı, görsel ve iletişimsel araçlarla* sağlanabilir. Bilgisayar ortamında bağımsız (veya uzaktan) öğrenmeyi destekleyen eğitim amaçlı çeşitli programlar ve alıştırmaların yanında, aynı dili ana dil veya yabancı dil olarak kullanan kişiler arasındaki yazışmalar ve *bilgi alışverişi* de öğrenme sürecine hareketlilik kazandırır.

Bu durumda, daha önce de belirtildiği gibi, öğretmenin de öğretim malzemelerini oluşturmakta teknolojik araçları kullanma becerisine sahip olması gerekmektedir. Çağdaş eğitim / öğretimde, öğretmenin üstleneceği rollerden bazıları de öğrenciyi doğru ve gerekli bilgiye ulaşma, gereksiz bilgiyi

ayıklama, edinilen bilgiyi dönüştürme, kullanma ve değerlendirme açısından yönlendirmek olacaktır. Genelde öğretmen, özelde yabancı dil öğretmeni yetiştiren bölümlerin bu konuda duyarlı olmaları, aday öğretmenlerin yeni kuşak öğrencilere ve çağdaş yöntemlere ayak uydurmalarını sağlamak açısından önem taşımaktadır. Öğretmen adaylarına öncelikle öğrenmeyi öğretmek, yani öğretmen desteği ve sınıf ortamı dışında da, gereksinim duydukları bilgilere ulaşma ve yeni bilgiler edinme konusunda onları bağımsız bireylere dönüştürmek gerekmektedir. Yaşayan bir dili öğrenmenin yaşam boyu sürdüğü düşünülürse, öğrencilerin bu süreçte donanımlı ve özgüvenli olmaları kaçınılmazdır. Bu da, ancak yeni öğretim / öğrenim yöntem ve yaklaşımlarına uygun her türlü araç-gereç ile yenilikleri izleyebilen, öğretme stratejileri geliştirebilen ve öğrenme stilleri arasındaki farklılıkları gözlemleyebilen öğretmenlerin rehberliğiyle gerçekleşebilir.

Bu nedenle, bu çalışmanın amacı 21. yüzyıl temel becerileri arasında yer alan yabancı dili öğretecek öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Öğretmen adaylarının

- bilgi ve bilgisayar okuryazarlık düzeyleri nedir?
- bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri cinsiyete ve sınıflarına göre farklılık göstermekte midir?
- bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri cinsiyete ve sınıflara göre farklılık göstermekte midir?
- bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlikleri arasında bir ilişki var mıdır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma betimsel bir çalışmadır. Çalışmada yüzde, Mann-Whitney U testi ve korelasyon istatistikleri kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği ile Bilgisayar Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği, Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 2. sınıf öğrencilerine uygulanmıştır. Çalışma grubunun özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubunun Özellikleri

Cinsiyet	n	%		
Erkek	7	14.89		
Kız	40	85.01		
Sınıf				
1	31	65.95		
2	16	34.04		
Bilgisayar kullanıyor mu?	Evet		Hayır	
	n	%	n	%
	47	100	-	-
Evde bilgisayar var mı?	35	74	12	26

Ölçeği yanıtlayan öğretmen adaylarının % 65.95’i 1. sınıf, % 34.04’ü 2. sınıf öğrencisidir. Toplam 47 öğrencinin % 85.01’i kız, % 14.89’u erkek öğrencidir. Ölçeği yanıtlayan tüm öğretmen adayları bilgisayar kullanmaktadır ve % 74’ünün evinde bilgisayar bulunmaktadır.

Fransızca öğretmeni yetiştiren bu anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerin tümü orta ya da iyi derecede İngilizce bilmektedirler. Bu nedenle, yapılan tüm sınıf içi gözlemler ilk olarak öğrendikleri yabancı dil öğrenme beceri ve deneyimlerini, ikinci yabancı dil olarak eğitimini aldıkları Fransız diline uyguladıklarını göstermektedir. Daha önce bir yabancı dil eğitiminden geçmiş olan öğrenciler, farklı bir dil ailesinden olsa da, yeni bir yabancı dille karşılaştıklarında daha önce

geliştirdikleri öğrenme stratejilerini uygulamakta ve benzer bir öğrenme alanı içinde (yabancı dil) bilgiye ulaşma kaynaklarını (yazılı belge, televizyon, müzik, internet, vb.) ve yöntemlerini rahatlıkla kullanabilmektedirler.

2.2. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada veriler, “Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği” ve “Bilgisayar Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği” ile toplanmıştır.

Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği: Kurbanoğlu, Akkoyunlu ve Umay (2006) tarafından hazırlanan Bilgi Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği 28 sorudan ve 7 seçenekten oluşmaktadır. Öğrencilerin bu ölçekten alabilecekleri en düşük puan 28, en yüksek puan ise 196’dır. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .91’dir.

Bilgisayar Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği: Kurbanoğlu ve Akkoyunlu (2003) tarafından geliştirilen Bilgisayar Okuryazarlığı Öz-yeterlik Ölçeği 32 soru ile yine 7 seçenekten oluşmaktadır. Öğrencilerin bu ölçekten alabilecekleri en düşük puan 32, en yüksek puan ise 224’dür. Ölçeğin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .73 olarak hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

Elde edilen bulgular çalışmada yanıt aranan soruların sırasıyla ele alınacaktır.

Öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık düzeyleri nedir?

Öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlık düzeylerine bakılmış ve sonuçlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Öğretmen adaylarının Bilgi ve Bilgisayar Okuryazarlık Düzeyi

	n	\bar{X}	Sd
Bilgi Okuryazarlığı	47	147.02	25.25
Bilgisayar Okuryazarlığı		155.13	40.50

Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlık düzeyi ortalaması 147,02’dir. Elde edilen sonuç, adayların bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik ölçeğinden alabilecekleri en yüksek puan ile karşılaştırıldığında, bu değer oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı konusunda öz-yeterliklerinin yüksek olması oldukça olumludur. Bilginin nitelik ve niceliğindeki artış, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olmanın önemi bilgi okuryazarlığı gibi becerilerin geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Bilgiye gereksinim duyulduğunda bunu hissetmek ve gereksinim duyulan bilgiye ulaşmak, bunu değerlendirmek ve etkili olarak kullanabilmeyi içeren bilgi okuryazarlığı becerilerinin bireylere eğitim süreci içinde kazandırılması, öncelikle öğretmenlerin bu becerilere sahip olmalarını gerektirmekte bu durumda da öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinden bilgi okuryazarlığı becerilerine sahip olarak mezun olmalarını sağlamak önem kazanmaktadır. Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlık düzeyi ortalaması 155,13’tür. Elde edilen sonuç, adayların bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlik ölçeğinden alabilecekleri en yüksek puan ile karşılaştırıldığında (196) oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının % 100’ünün bilgisayar kullanabiliyor olması, % 74’ünün evinde bilgisayar bulunması ve ayrıca eğitim fakültelerinin öğretim programlarında yer alan Bilgisayar dersleri elde edilen bu sonucu açıklayabilir. Bilgi okuryazarlığı, çeşitli bilgi kaynaklarının olduğu kadar bilgisayar teknolojilerinin de kullanımını gerektiren bu yeni yapılanma bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı - Bilişim Teknolojileri ve Politikaları - Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda (2001, 28,43) da bilgi okuryazarlığına yer verilmektedir. Raporda ayrıca, ülkemizde bilgi okuryazarlığı düzeyinin çok düşük olduğu, bu sorunun henüz yeterince anlaşılmadığı ve köklü çözümler üretmek için sistematik bir çaba harcanmadığı vurgulanmakta, her düzey eğitim kurumunda bilgi okuryazarlığı derslerine yer verilmesi de öneriler arasında yer almaktadır. Bilgi okuryazarı bireyler yetiştirme alanındaki sorumlulukları öğretmenlerin

bilgi okuryazarlığı alanında bilgi ve beceri sahibi olmalarını zorunlu kılarken aynı zamanda söz konusu becerileri etkin şekilde kullanabilmeleri için öğretmenlerin bilgi okuryazarlığı alanında öz-yeterlik geliştirmeleri de gerekmektedir. Pajares'in (1992) de belirttiği gibi, öğretmenlerin öz-yeterlikleriyle, planlama ve öğretim sürecindeki sınıf içi uygulamaları arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle, bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri yüksek olan öğretmenlerin, bilgi okuryazarlığı basamaklarını göz önüne alarak, öğrenme sürecini düzenlemeleri ve öğrencilerine bu becerileri kazandırmaları daha kolay olacaktır. Öğretmen adaylarının söz konusu becerilere (bilgi okuryazarlığı ve teknoloji okuryazarlığı) ilişkin öz-yeterliklerinin yüksek olması olumlu bir durum olarak kabul edilmiştir.

Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri cinsiyete ve sınıflarına göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının cinsiyet ve sınıflarına göre bilgi okuryazarlık öz-yeterlikler ortalamaları Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Öz-Yeterlik Puan Ortalamalarının Cinsiyete ve Sınıflarına göre Dağılımı

Cinsiyet	n	\bar{x}	ss
Erkek	7	146.27	27.72
Kız	40	147.73	22.44
Sınıf			
1	31	145.54	26.74
2	16	148.50	22.80

Öğretmen adaylarının cinsiyete göre bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik puanları incelendiğinde erkek öğrencilerin ortalamasının 146.27, kız öğrencilerin ortalamasının ise 147.73 olduğu, sınıflara göre bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik puanları incelendiğinde ise 1. sınıf ortalamasının 145.54, 2. sınıf ortalamasının ise 148.50 olduğu görülmektedir. Adayların sınıflarına ve cinsiyetlerine göre bilgi okuryazarlığı öz-yeterlik puanları Mann-Whitney U Testi ile karşılaştırılmıştır (Tablo 4).

Tablo 4: Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlık Öz-yeterlik Puan Ortalamalarının Cinsiyet ve Sınıflarına Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Ort. Toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
Kız	40	19.79	989.50	110.500	-884	.386
Erkek	7	24.74	138.50			
Toplam	47					
Sınıf						
1	31	23.34	754.50	237.500	-236	.813
2	16	24.34	373.50			
Toplam	47					

Tablo 4 incelendiğinde erkek öğrencilerin sıra (rank) ortalamaları 24.74, kız öğrencilerin 19.79 olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasında cinsiyetlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>.05$). Birinci sınıfların sıra ortalamaları 23.34, 2. sınıfların sıra ortalamaları ise 24.34'dir. Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasında sınıflarına göre de anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>.05$). Elde edilen sonuç, öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterliklerinin oldukça yüksek olması ile açıklanabilir.

Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık göstermekte midir?

Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterliklerinin cinsiyet ve sınıflarına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmış ve sonuçlar Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5: Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Okuryazarlık Öz-Yeterlik Puan Ortalamalarının Cinsiyet Ve Sınıflara Göre Dağılımı

		<i>n</i>	\bar{x}	<i>SS</i>
Cinsiyet	Erkek	7	168.25	35.78
	Kız	40	141.75	39.27
Sınıf	1	31	139.45	41,69
	2	16	170.81	29,37

Öğretmen adaylarının cinsiyetlerine göre bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlik puanları incelendiğinde erkeklerin ortalamasının 168.25, kızların ortalamasının ise 141.75 olduğu görülmektedir. Sınıflarına göre bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlik puanları incelendiğinde ise 1. sınıf ortalamasının 139.45, 2. sınıf ortalamasının ise 170.81 olduğu görülmektedir. Betimsel istatistik sonuçlarına bakıldığında, ikinci sınıf puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Adayların sınıflarına ve cinsiyetlerine göre bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlik puanları Mann-Whithney U Testi ile karşılaştırılmış, sonuçlar Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Okuryazarlık Öz-Yeterlik Puan Ortalamalarının Cinsiyet Ve Sınıflarına Göre Karşılaştırılması

Cinsiyet	n	Sıra Ort.	Ort. Toplamı	Mann-Whitney U	Z	p
Kız	40	22.67	907.00	87.000	-1.589	.001
Erkek	7	31.57	221.00			
Toplam	47					
Sınıf						
1	31	21.94	680.00	184.000	-1.442	.643
2	16	28.00	448.00			
Toplam	47					

Tablo 6 incelendiğinde erkek öğrencilerin sıra (rank) ortalamaları 31.57, kız öğrencilerin 22.67 olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasında erkekler lehine anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>.05$). Birinci sınıfların sıra ortalamaları 21.94, 2. sınıfların sıra ortalamaları ise 28.00'dir. Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasında sınıflarına göre de anlamlı bir fark bulunmamıştır. ($p>.05$). Volman (1994) öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerini belirlemeye yönelik yaptığı çalışmada, erkek öğrencilerin bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin kızlara göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Volman, elde edilen sonucu, öğrencilerin cinsiyet rollerinden etkilendiği şeklinde yorumlamış, öğretmenlerin öğrenme ortamındaki davranışlarının, uygulamalarının bu farklılığı ortadan şeklinde yorumlamıştır. Usluel'in (2007) çalışması da, öğretmen adaylarının bilgiye ulaşmada bilgi teknolojilerini kullanmada erkek öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur.

Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Okuryazarlık Ve Bilgi Okuryazarlık Öz-Yeterlikleri Arasında Bir İlişki Var Mıdır?

Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ile bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterlikleri arasındaki ilişkiye bakılmış ve sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Öğretmen Adaylarının Bilgisayar Okuryazarlık Ve Bilgi Okuryazarlık Öz-Yeterliği Arasındaki İlişki

	<i>n</i>	<i>r</i>	<i>P</i>
Bilgisayar Okuryazarlık Öz-yeterlik algısı	47	.384(*)	0.00
Bilgi Okuryazarlık Öz-yeterlik algısı			

* $P= 0.05$

Öğretmen adaylarının bilgisayar okuryazarlık ve bilgi okuryazarlık düzeyi arasında pozitif ($p<.05$) bir ilişki (korelasyon) vardır. Bilgisayar okuryazarlığının bilgi okuryazarlığının ön koşulu olması da bu sonucu desteklemektedir. Majid ve Abazova (1997) çalışmalarında öğretim elemanlarının bilgisayar okuryazarlığı ve bilgi kaynaklarına ulaşma becerileri arasındaki ilişkiyi incelemişler; bilgisayar okuryazarlığı ve bilgi kaynaklarına ulaşma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Bilgisayar okuryazarlığının bilgi okuryazarlığı için ön koşul olduğu bilinmektedir (ASL/AECT, 1998). Bilgi okuryazarlığı öz-yeterliğinin diğerinden bağımsız gelişmediği görülmektedir. Nitekim elde edilen sonuçlara göre, bilgisayar öz-yeterliği ile bilgi okuryazarlığı öz-yeterliğinin birlikte arttığı görülmektedir. Bilgi becerileri çoğu alanda teknoloji kullanımını gerektirdiği için bilgisayar öz-yeterliği gelişmiş öğrencinin bilgi okuryazarlığı öz-yeterliğinin bundan olumlu yönde etkilenmesi beklenen bir sonuçtur.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancı Dil öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı becerilerini belirlemek olan bu çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Öğretmen adaylarının

- bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlik ortalamalarının oldukça yüksek olduğu,
- bilgi okuryazarlık öz-yeterlik puanları arasında cinsiyetlerine ve sınıflarına göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı ($p>.05$),
- bilgisayar okuryazarlık öz-yeterliklerinin sınıf ve cinsiyete göre farklılık gösterip göstermediği incelendiğinde ise, puanlar arasında sınıflarına göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, cinsiyetlerine göre erkekler lehine anlamlı bir farklılık bulunduğu ($p>.05$),
- bilgi ve bilgisayar okuryazarlık öz-yeterlik düzeyleri arasında pozitif ($p<.05$) bir ilişki olduğu görülmektedir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak öğretmen adaylarının bilgi ve bilgisayar okuryazarlığı öz-yeterliklerini geliştirmeye yönelik çeşitli önerilerde bulunulabilir. Söz konusu öneriler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- Öğretmen yetiştiren kurumların programlarına bilgisayar derslerinin yanı sıra bilgi okuryazarlığı dersleri de uygulamalı olarak (deneyimin öz-yeterlik üzerindeki etkisi bilinmektedir) ve olanaklar ölçüsünde eğitimin ilk yıllarına konulabilir. Birinci sınıfta gerekli bilgi becerileriyle donanan bir öğrencinin mezun oluncaya kadar deneyimini artırma olasılığı daha fazladır.
- Öğretmen adaylarına eğitim yaşamları boyunca söz konusu bilgi ve becerilerini kullanma / uygulama olanakları yaratılmalı, buna uygun araştırma ödevleri ve projeler planlanmalıdır.

Öğretmen adaylarının gerek bilgi gerekse bilgisayar okuryazarlığı alanlarında pozitif öz-yeterlik geliştirmeleri, söz konusu becerileri derslerine kaynaştırma ve bu alanlarda öğrencilerine rehberlik edebilme konusundaki başarılarını olumlu yönde etkileyecektir. Günümüz toplumlarının gereksinim duyduğu özelliklere sahip insan gücünü yetiştirme sorumluluğunu taşıyan öğretmen adaylarının bu sorumluluğu taşıyabilmeleri konusunda olumlu bir adım atılmış olacaktır.

KAYNAKLAR

- American Association of School Librarians ve Association for Educational Communications and Technology (1998). *Information Literacy Standards for Student Learning*. Chicago: American Library Association,
- Akkoyunlu, B. ve Kurbanoglu, S. (2003). Öğretmen adaylarının bilgi okuryazarlığı ve bilgisayar öz-yeterlik algıları üzerine bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 1- 10.
- ALA (American Library Association) (1998). *Presidential Committee on Information Literacy: Final report*. 22 Mart 2007 tarihinde <http://www.ala.org/acrl/ilstandardlo.html> adresinden alınmıştır.
- ALA (American Library Association). (2000). *Information literacy: a position paper on information problem solving*. ALA. 19 Şubat 2000 tarihinde http://www.ala.org/aasl/positions/PS_infolit.html adresinden alınmıştır.
- Aşkar, P. ve Umay, A. (2001). İlköğretim matematik öğretmenliği öğretmen adaylarının bilgisayarla ilgili öz-yeterlik algısı, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1- 8.
- Avrupa Konseyi (Conseil de l'Europe). (1993). *Apprentissage des langues et citoyenneté européenne*. Conseil de la coopération culturelle. Belçika.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The Exercise of Control*. New York: W. H. Freeman and Company.
- Breivik, P. S., Hannock, V. ve Senn, J. (1998). *A progress report on information literacy: An update on the American Library Association Presidential Committee on Information Literacy: Final report*. Chicago: ALA.
- Candy, P. C. (2002). Lifelong learning and information literacy. UNESCO'da sunulmuş olan White Paper. 11 haziran 2007 tarihinde <http://www.nclis.gov/libinter/infolitconf&meet/candy-paper.html> adresinden alınmıştır.
- Carr, J. A. (1998). *Information literacy and teacher education*. 22 Mart 2007 tarihinde <http://www.libraryinstruction.com/information-lit.html> adresinden alınmıştır.
- Cuq, J.-P. ve Gruca, I. (2003). *Dictionnaire de didactique du français étrangère et seconde*. Paris: Cle International.
- ISTE. (2000). *National educational technology standards for teachers*. Eugene: International Society for Technology Education.
- Karsten, R. ve Roth, M. R. (1998). "The relationship of computer experience and computer self-efficacy to performance in introductory computer literacy courses". *Journal of Research on Technology Education*, 31, 14-24.
- Korkut, E. (2004). *Pour apprendre une langue étrangère (FLE)*. Ankara: Pegema.
- Koul, R. ve Rubba, P. (1999). An analysis of the reliability and validity of personal internet teaching efficacy beliefs scale.
- Kurbanoglu S. ve Akkoyunlu, B. (2003). A study on the relationship between students perceived computer self-efficacy and self-efficacy for information literacy skills. eLit 2003, Conferenca, Glasgow, 9-11 June 2003.
- Kurbanoglu, S., Akkoyunlu, B. ve Umay, A. (2006). Developing the information literacy self-efficacy scale. *Journal of Documentation*, 62(6), 730-743.
- Majid, S. ve Abazova, A. F. (1997). Computer literacy and use of electronic information sources by academics: A case study of International Islamic University Malaysia. *Asian Librarian*, 8(4), 100 – 111.
- MEB (2004). *1 – 8 Matematik ilköğretim programı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Pajares, F. (1992). Teachers' beliefs and educational research: Clearing up a messy construct. *Review of Educational Research*, 62(3), 307-332.
- Secretary's Commission on Achieving Necessary Skills (SCAN). (1991). *What work requires of schools: A SCANS report for America 2000*, Washington, DC: U.S. Government Printing Office. (ED 332 054).
- Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı BilişimTehnolojileri ve Politikaları Özel İhtisas Komisyonu raporu*. (2001) (Yayın No. DPT: 2560-ök 576). Ankara: DPT.
- TÜSİAD (1998). *Türkiye'de mesleki ve teknik eğitimin yeniden yapılandırılması*. Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği. (Rapor No: TY/184/1999). 14 Nisan 2001 tarihinde <http://www.tusiad.org/turkish/rapor/mesleki/mesleki02-1.pdf> adresinden alınmıştır.
- Usluel, Y. K. (2007). Can ICT usage make a difference on student teachers' information literacy self-efficacy. *Library & information science research* 2007, 29(1), 92-102
- Volman, M. (1997). New technologies, new literacies, new differences. Gender and ethnic differences in pupils' use of ICT in primary and secondary education. *Journal of Curriculum Studies*, 29(3), 315-328
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. A. Bandura (Ed.), *Self-efficacy in changing societies* (46-68). Cambridge: Cambridge University Press.

EXTENDED ABSTRACT

Quality of the learning environments and role of teachers in bringing up individuals as required by our time has changed. Today, teachers are supposed to bear certain skills. It has been compulsory for teachers to benefit from technology in learning-teaching process in order to equip their students with information literacy skills and provide them with interactive and participative environments today. Again, skills such as learning to learn and lifelong learning have been important. Students are expected to acquire these two basic skills before graduating from their schools. What underlies both skills is information literacy.

First, teachers need to know how to learn learning, and acquired lifelong learning and information literacy before teaching their students. This shows importance of acquisition of these skills by prospective teachers during their education. Bearing in mind the fact that learning is not restricted to schools in preparing students for life and it continues throughout the whole life, it has been inevitably compulsory to teach them the skill of learning to learn.

In threshold of the 21st century, schools need to amend learning environment according to conditions and expectations. Learning environment where students are able to access to information from different resources, use information for problem solving, decision making and planning, transfer information in daily life and use technology as an instrument of access to information in a multi-channel learning process that can use technology and is based on cooperation must be developed to this end. New role of teachers requires acquisition of information literacy skills as well as technology literacy, computer literacy skills in other words, by them. Underneath access to information, using information and sharing information lies use of technology as an instrument. Therefore, computer literacy is one of the primary prerequisites of information literacy. Today many fields require using information and communication technologies. Teachers with this capability help develop their students' ability of structuring and using the information.

Teachers need to have information and computer literacy skills and regard themselves proficient in this respective area. Knowledge and experience in this area will affect information literacy self-efficacy positively. Self-efficacy belief is also defined as "judgments concerning how well individuals can perform activities necessary for coping with probable situations" (Bandura, 1997) or judgments of the individual concerning her/his ability to succeed (Zimmerman, 1995).

As a consequence; these requirements introduced with a view to change human profile in the 21st century and features that 21st century individuals need to bear are defined differently in different resources. Individuals should have not only information literacy skills but also skills of using mother language effectively and basic skills of foreign languages. Furthermore, acquiring foreign language skills of individuals is quite important today.

The aim of this study is to investigate information and computer literacy skills of teacher candidates of foreign language. According to the results of the study; teacher candidates' mean score of information and computer literacy are 147, 02 155.13, respectively, which is a considerably high. The fact that 100% of teacher candidates uses computer and 74% has computer at home explains this result. Also high self-efficacy regarding information literacy of teacher candidates is quite high.

As a consequence of focus on whether information literacy self-efficacy of teacher candidates varies according to grade and sex, there is no difference between grades and sex ($p>.05$). As a result of examining whether computer literacy self-efficacy of teacher candidates varies according to grade and sex, meaningful difference was found in favor of male students ($p>.05$).

It has been inevitable that information literacy education become an integral part of the education process for every student as required by experienced changes. The fact that prospective teachers must be brought up as information literate individuals requires also modifications in curriculum for faculty of education. Teachers have to acquire these skills for success of information literacy education. Thus, it is important that attempts are made for in-service training aiming at developing teachers that are on duty.